

Závěrečná zpráva Akreditační komise o hodnocení doktorských studijních programů/oborů na Institutu tropů a subtropů České zemědělské univerzity v Praze

Duben 2012

O hodnocení doktorských studijních programů rozhodla Akreditační komise (dále jen AK) v souladu s § 84 odst. 1 písm. a) zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách) na svém zasedání 13. - 15. září 2010. Pro hodnocení doktorských studijních programů na Institutu tropů a subtropů České zemědělské univerzity v Praze (dále jen ITS) AK jmenovala na svém zasedání dne 12. – 13.4.2011 účelovou pracovní skupinu (dále jen ÚPS) ve složení: prof. Ing. Antonín Stratil, DrSc., předseda; prof. Ing. Petr Doležal, CSc., prof. Ing. Jan Goliáš, DrSc., prof. Ing. Stanislav Kužel, CSc. a prof. Ing. Václav Řehout, CSc.

Návštěva ÚPS na Institutu se uskutečnila dne 8. března 2012 a zúčastnili se jí všichni členové ÚPS. Za ITS se jednání zúčastnil doc. Ing. Jan Banout, Ph.D., ředitel ITS, doc. Dr. Ing. Eloy Fernández Cusimamani, zástupce ředitele pro vědu a výzkum, Ing. Eva Špírková, referentka pro vědu a výzkum a Ing. Hana Choucair, doktorandka.

Při hodnocení ITS vycházela AK ze sebehodnotící zprávy, která byla zpracována dle zadání zvláště pro každý obor, dalších podkladových materiálů zpracovaných fakultou a dostupných v elektronické formě, z veřejně dostupných informací, a poznatků, které vyplynuly z návštěvy ITS dne 8.3.2012.

Úvod

Dotazník pro hodnocení doktorských studijních oborů (DSO) byl vyplněn kompletně a poskytl dostatečné informace pro hodnocení. Další informace a dokumenty byly dostupné na webových stránkách Institutu, případně byly k dispozici při návštěvě ÚPS na fakultě.

Doktorské studijní programy se uskutečňují ve smyslu zákona o vysokých školách a dále se řídí příslušnými ustanoveními Studijního a zkušebního řádu ITS. DSP jsou realizovány v češtině nebo v angličtině, v prezenční a kombinované formě. Standardní doba studia je tříletá. Maximální doba studia je 5 let.

ITS má akreditované 2 doktorské studijní programy s celkovým počtem 2 studijních oborů:

Studijní program	Studijní obor	St. doba studia	Platnost akreditace
Zemědělská specializace	Zemědělství tropů a subtropů (ZTS)	3	1.11.2017
Agricultural Specialization	Sustainable Rural Development in Tropics and Subtropics (SURUD)	3	31.5.2014

Přijímací řízení, vstupní požadavky a povinnosti studentů jsou stejné pro oba studijní obory. Přijímací zkouška má formu odborné rozpravy o dosavadní odborné činnosti, záměrech do budoucnosti a stručný výklad obsahu tématu zvolené doktorské disertace. Dále je student zkoušen ze dvou světových jazyků, z nichž jedním je angličtina.

Studium probíhá podle individuálního studijního plánu pod vedením školitele. Studenti mají možnost studovat jednu ze čtyř specializací (obor ZTS – Rostlinná produkce v tropech a subtropích; Živočišná produkce a potravinářství v tropech a subtropích; obor SURUD – Zemědělská mechanizace v tropech a subtropích, Ekonomika zemědělství v tropech a subtropích) a dva vybrané jazyky (jedním je angličtina; u cizinců čeština). Předměty jsou rozděleny do tří kategorií a to na povinné, povinně volitelné a volitelné.

Student musí úspěšně absolvovat dva povinné, dva povinně volitelné a jeden volitelný předmět. Může si zvolit i další předměty z nabídky ČZU v Praze nebo jiných univerzit. Předměty navrhuje školitel a schvaluje oborová rada. Dále, musí absolvovat zkoušky ze dvou jazyků (jedním je angličtina, u cizinců čeština).

Součástí studijního plánu je přednesení výsledků své práce alespoň jedenkrát ročně na uznávaném odborném fóru, vědecké konferenci, sympoziu nebo semináři. Studenti DSP musí během studia publikovat alespoň 3 vědecké publikace bez IF nebo 1 vědeckou publikaci s IF (od roku 2011/2012). Před obhajobou disertační práce musí složit státní zkoušku.

Součástí studia je pedagogická praxe, sloužící především k rozvinutí prezentačních zkušeností. Tato praxe probíhá zpravidla po dobu 4 semestrů v rozsahu průměrně 4 hodin týdně; celkové zapojení studenta v prezenční formě studia ve výuce může přesáhnout 6 hodin týdně pouze s jeho souhlasem.

1. DSO Zemědělství tropů a subtropů

Výzkumná, vývojová a další tvůrčí činnost

Granty jsou společné pro oba obory. V seznamu nejvýznamnějších grantů řešených v posledních 5 letech jsou uvedeny 2 granty GA ČR, 1 grant GA AVČR, 1 grant NAZV a 1 grant MZe ČR. Jeden z těchto grantů pokračuje v řešení v dalším období. V posledních pěti letech bylo také řešeno 27 mezinárodních projektů, z nichž 5 pokračuje i v roce 2012 a z jejichž rozpočtů byly financovány i výzkumné aktivity ITS (včetně výzkumných prací doktorandů).

Akademičtí pracovníci

OR má 13 členů, z nichž 6 je z ITS, ostatní jsou z jiných fakult ČZU a univerzit (JU České Budějovice, UVL Košice). Předsedkyně OR, prof. M. Sedmíková, jakož i ostatní členové mají odpovídající publikační aktivitu.

Garantem DSO je doc. E. F. Cusimamani, jehož vědecká a publikační činnost je zaměřena na problematiku tropických a subtropických rostlin.

Školitelé a přednášející: v uplynulých 5 letech v oboru působilo 13 školitelů. Pro stávající doktorandy je uváděno 14 školitelů. Z uváděných 14 školitelů je 9 ve věku 65 až 81 roků; nižší věk má 5 školitelů. V případě vyššího počtu doktorandů se na vědecké výchově podílejí i školitelé specialisté. Uvádění přednášející splňují kvalifikační kritéria. Z hlediska perspektivy oboru je věková struktura školitelů i vyučujících z ITS neuspokojivá (9 z vyučujících je ve věku 66 až 81 roků; z těchto 2 mají nižší úvazek – 20 a 70%, a u 4 vyučujících úvazek není uveden). Školitelé i přednášející mají publikační výstupy převážně v neimpaktovaných časopisech. Na výuce se podílejí i pedagogové z jiných fakult ČZU, u kterých je věková struktura a publikační aktivita v pořádku.

Disertační práce

Za posledních 5 let bylo v rámci DSO obhájeno 44 disertací. V současnosti je řešeno 66 témat. Řešená témata odpovídají oboru. Je uvedeno 14 disertací, které byly hodnoceny jako nejlepší. Byly vybrány na základě důležitosti řešeného tématu ve vztahu k problematice rozvojových zemí. Dále

byla posuzována kvalita publikačních výstupů v návaznosti na řešené disertační práce, jejich vědecký přínos, a v neposlední řadě i aplikovatelnost výsledků v praxi.

Přístupnost disertací na webu je ve formě katalogu, kde se vyhledá práce podle autora nebo podle názvu. Práce jsou půjčovány pouze do studovny.

Studenti a absolventi

Za posledních 5 let v DSO studovalo 191 studentů a absolvovalo 44 doktorandů. Současně studuje 66 doktorandů (46 v prezenční formě, 20 v kombinované formě).

Vstupní požadavky a povinnosti studentů jsou uvedeny pro oba obory v úvodní části této zprávy. V posledních 5 letech v průběhu studia absolvovalo pobyt na zahraničním pracovišti 8 doktorandů. Kromě oficiálních programů mobility (Erasmus, Erasmus Mundus) mají studenti možnost vycestovat v rámci zahraničních rozvojových projektů. Této možnosti využilo 45 doktorandů (délka pobytu byla od 0,5 do 11 měsíců). Někteří doktorandi vyjízděli i vícekrát (max. 5x). Výše uvedené výjezdy se týkají českých studentů, zahraniční studenti často realizují výzkum ve své zemi původu.

2. DSO Sustainable Rural Development in Tropics and Subtropics

Studium v tomto DSO je realizováno od roku 2011.

Výzkumná, vývojová a další tvůrčí činnost

Stejně granty jako v ZTS.

Akademičtí pracovníci

OR má 14 členů. Osm členů je z ITS, ostatní jsou z jiných fakult, z ČVUT a Metropolitní univerzity Praha. Předsedou OR je prof. L. Kabát. Členové OR publikují převážně v neimpaktovaných časopisech.

Garantem DSO je doc. K. Srnec. Publikuje v oboru.

Školitelé a přednášející: Současných 21 doktorandů školí 7 školitelů, z nichž pouze jeden docent je mladší 65 let. Žádný ze školitelů v tomto DSP nevede nadměrný počet prací (nejvíce 5), ale v součtu s DSO ZTS jsou počty již příliš vysoké. Protože se jedná o stejné školitele a vyučující, jako v DSO ZTS, platí pro ně to, co je uvedeno výše.

Disertační práce

Disertační práce ještě nejsou.

Studenti a absolventi

V současnosti obor studuje 21 doktorandů (8 v prezenční formě, 13 v kombinované formě).

Vstupní požadavky a povinnosti studentů jsou uvedeny pro oba obory v úvodní části této zprávy.

Vzhledem k tomu, že studium v tomto oboru je realizováno teprve od roku 2010/11, zatím nevyjel žádný student.

Součástí návštěvy na ITS byl i rozhovor se studenty doktorských studijních oborů. Tohoto rozhovoru se zúčastnili doktorandi různých ročníků. Všichni jsou se studiem spokojeni po všech stránkách (dobré podmínky pro práci, přístup k informacím a informačním technologiím, vstřícnost školitelů, možnosti zahraničních stáží).

Silné a slabé stránky

silné stránky:

- ojedinělé zaměření pracoviště a jeho DSP v rámci ČR, které je orientováno na problematiku rozvojových zemí a zemědělství v tropech a subtropích,
- dostatek finančních prostředků pro realizaci praxí a vědecko-výzkumných aktivit studentů DSP přímo v rozvojových zemích skrz projekty zahraniční rozvojové spolupráce,
- akademický sbor s praxí v zahraničí, a zvláště v tropech a subtropích,
- dobrá spolupráce s výzkumnými ústavami a univerzitami v ČR i v zahraničí a začlenění DSP do mezinárodních výměnných programů typu Erasmus Mundus.

slabé stránky:

- částečně omezená vlastní výzkumná základna v podobě nedostačujícího prostorového a laboratorního vybavení,
- nepříznivá věková struktura školitelů v DSP a nižší podíl publikací v recenzovaných vědeckých časopisech s IF ve vztahu k celkové publikační činnosti školitelů,
- rezervy v počtu zahraničních studentů studujících v DSP.

možnosti řešení:

- zlepšení struktury financování výzkumné činnosti ITS prostřednictvím vyššího podílu externích výzkumných projektů z českých a zahraničních zdrojů,
- personální politika zaměřená na získávání nových akademických pracovníků (perspektivních školitelů) vně ITS, včetně těch ze zahraničí; podpora zvyšování kvalifikace vědeckých pracovníků ITS,
- soustavný tlak na zvyšování kvality disertačních prací studentů DSP a kvalitních publikačních výstupů v podobě článků v časopisech s IF (mimořádná stipendia, ocenění doktorandů za publikace podle RIV).

Celkové hodnocení: Pracoviště ITS má nedostatek věkově perspektivních školitelů a vyučujících, přičemž zájem o studium ze strany studentů je velký a s ohledem k zaměření výuky a jazykovým předpokladům a znalostem je studium náročné. Na pracovišti se řešily a řeší projekty tematicky napojené na studovanou problematiku. DSP na tomto pracovišti nestudují jen studenti NMgr. studia ITS, ale i studenti z jiných univerzit v ČR. S přihlédnutím ke slabým místům pracoviště (nevýhodná věková struktura vyučujících a školitelů; roztržitost výzkumu; extrémní podmínky řešení sledovaných cílů; rezervy ve spolupráci s dalšími specializovanými vědeckými pracovišti aj.) je nezbytné v co nejkratší možné době řešit problematiku nevyhovující věkové struktury vyučujících a školitelů, neboť v opačném případě může být vážně ohroženo dokončení studia u řady doktorandů. Nezbytností je omlazení vyučujících o nové docenty a profesory.

Závěry k akreditacím:

AK souhlasí s prodloužením platnosti akreditace doktorského studijního programu *Zemědělská specializace* se studijním oborem *Zemědělství tropů a subtropů*, a doktorského studijního programu *Agricultural Specialization* se studijním oborem *Sustainable Rural Development in Tropics and Subtropics* s výukou v anglickém jazyce na dobu platnosti do 1.11.2017.